

Prunus avium

31

Zoete kers

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Prunus avium

Zoete kers

De zoete kers is een telg uit de Rosaceae, de rozenfamilie. Een familie die meer dan drieduizend vertegenwoordigers telt, verspreid over de hele wereld. Er bestaat een grote diversiteit binnen de rozenfamilie. Natuurlijk de roos, als symbool van de liefde, maar ook vrouwenmantel, het Drents krentenboompje en de belangrijke fruitbomen van de gematigde streken als: appel, peer, kers, pruim, abrikoos, perzik, braam, framboos en aardbei; zij alle maken deel uit van de rozenfamilie. De zoete kers behoort tot het geslacht *Prunus*. *Prunus* is het Latijnse woord voor pruim, het achtervoegsel *avium* betekent *van de vogels*.

¶ De zoete kers moet al zo'n 350 jaar voor Christus in Klein-Azië of Griekenland zijn gekweekt. De boom wordt namelijk al uitgebreid beschreven door de Griek Theophrastus van van Eresus. In het jaar 68 voor Christus verwoestte de Romeinse veldheer Lucius Lucullus de stad Kerasos – het huidige Giresun -aan de zuidkust van de Zwarte Zee. In die stad stonden veel kersenbomen. Lucullus was enthousiast over de zoete variant van de vrucht, die hij van huis uit alleen als zuur kende. Hij nam hem mee naar Italië, alwaar de kers wonderwel goed gedijde. De naam kers is mogelijk afgeleid van die stad Kerasos. De Romeinen zorgden, zoals zo vaak in die tijd, voor de verdere verspreiding naar de meer noordelijk gelegen gebieden.

¶ De zoete kers is inheems in West-, Midden- en Zuidoost-Europa. In ons land komt hij van nature voor op krijt- en lössgronden in de hellingbossen van Zuid-Limburg, in Twente en op leemgrond bij Winterswijk. Hij stelt erg veel eisen aan de plaats waar hij voorkomt. Hoewel hij een bosboom is, heeft hij veel licht nodig. De grond moet los, humusrijk en goed vochthoudend zijn. Hij kan dus niet tegen een hoge grondwaterstand.

¶ In gecultiveerde vorm werd de kers veel gekweekt in boomgaarden, met name in de Betuwe. Talloze traditionele boomgaarden werden echter gesloopt, sommige al direct na de Tweede Wereldoorlog, toen veel fruitboeren overstapten op de veiliger appelteelt. Kersen hadden namelijk veel te duchten van massale aanvallen van hongerige spreuwen. Bovendien kon een stortregen of hagelbui de gehele oogst in één klap vernielen. Toch is er de laatste tijd weer sprake van een opleving in de kersenteelt. Men is in staat om kersen op laagstambomen te telen, zodat de oogst een stuk veiliger en eenvoudiger is geworden. Ook kan men het seizoen verlengen door het toepassen van vroeg-, middel- en laatrijpe soorten.

¶ De zoete kers, ook wel boskriek genoemd, is een statige, forse boom met een lange, doorgaande stam. Gemiddeld wordt hij 15 tot 20 meter hoog, maar er zijn ook exemplaren bekend van 35 meter hoog. De schors is roodbruin en glanzend met dwarse rijen lenticellen. Lenticellen zijn vergelijkbaar met huidmondjes. Via deze zogenaamde openingen kan

uitwisseling van gassen plaatsvinden tussen de onderliggende, levende weefsels en de omringende lucht.

¶ De jonge bomen hebben een piramidevormige kroon. In de winter is de boom goed te herkennen aan de vele bloemknoppen die aan de uiteinden van de kortloten op de takken staan. De bladeren verschijnen tegelijk met de bloemen. Ze zijn aanvankelijk overlangs gevouwen. Ze worden meer dan tien centimeter lang en zijn langwerpig. De top is karakteristiek toegespitst en de rand is gekarteld.

¶ De zoete kers is eenhuizig. De schermvormige bloeiwijze bevat tweeslachtige, witte bloemen. De bloei is overweldigend. In juni is de vlezige steenvrucht, hangend aan lange stelen, rijp. In een steenhard omhulsel, omgeven door het vruchtvlees, bevindt zich het zaad.

¶ Het smalle spinthout van de zoete kers is geelachtig wit; het kernhout varieert van geelbruin tot roodbruin. De vele mergstralen geven het hout een mooie glans. Kersenhout heeft een bittere geur. Het hout is sterk elastisch en middelmatig hard. Het is zeer fijn van nerf, bezit nauwe poriën en is goed te politoeren. Het wordt voornamelijk gebruikt in de meubelindustrie. Met name in Frankrijk en Engeland was het gebruik van kersenhout bij het vervaardigen van meubels erg populair.

¶ Het vruchtvlees van de kers is een belangrijke grondstof voor likeuren als kirsch en marasquin.

¶ Opmerkelijk is de rol die kersenpitten zouden hebben gespeeld bij de ontdekking van de mogelijkheid om van houtslip papier te fabriceren. Het overigens weinig betrouwbare verhaal luidt als volgt. Weversbaas Keller uit Saksen werd door spelende kinderen op een idee gebracht. Hij zag namelijk hoe kinderen kersenpitten bewerkten door ze op een steen met water glad te slijpen. De kinderen drukten de kersenpit in een plankje en slepen hem zover af, dat de kern bloot kwam te liggen. Vervolgens draaiden ze de pit om en slepen zo ook de andere kant om uiteindelijk van de kernen een snoer te rijgen. Keller zag dat op het plankje het overgebleven slijpsel veranderde in een melkachtig papje, dat tot een papierachtige massa opdroogde. Dit papje was zijn ei van Columbus. Hij experimenteerde ermee en vroeg voor zijn slijpprocedé een patent aan. Daarna construeerde de machinebouwer Völter de eerste slijpmachine. Pas in 1875 slaagde men erin om voor de eerste keer langs chemische weg cellulose uit hout te produceren voor de papierindustrie.

¶ En tot slot: in ons taalgebruik kennen we diverse spreekwoorden over de kers, zoals het bekende *Met grote heren is het kwaad kersen eten* en *Zoveel geven om iets als een boer om een kers*.

Vindplaats : Ulestraten, Limburg

